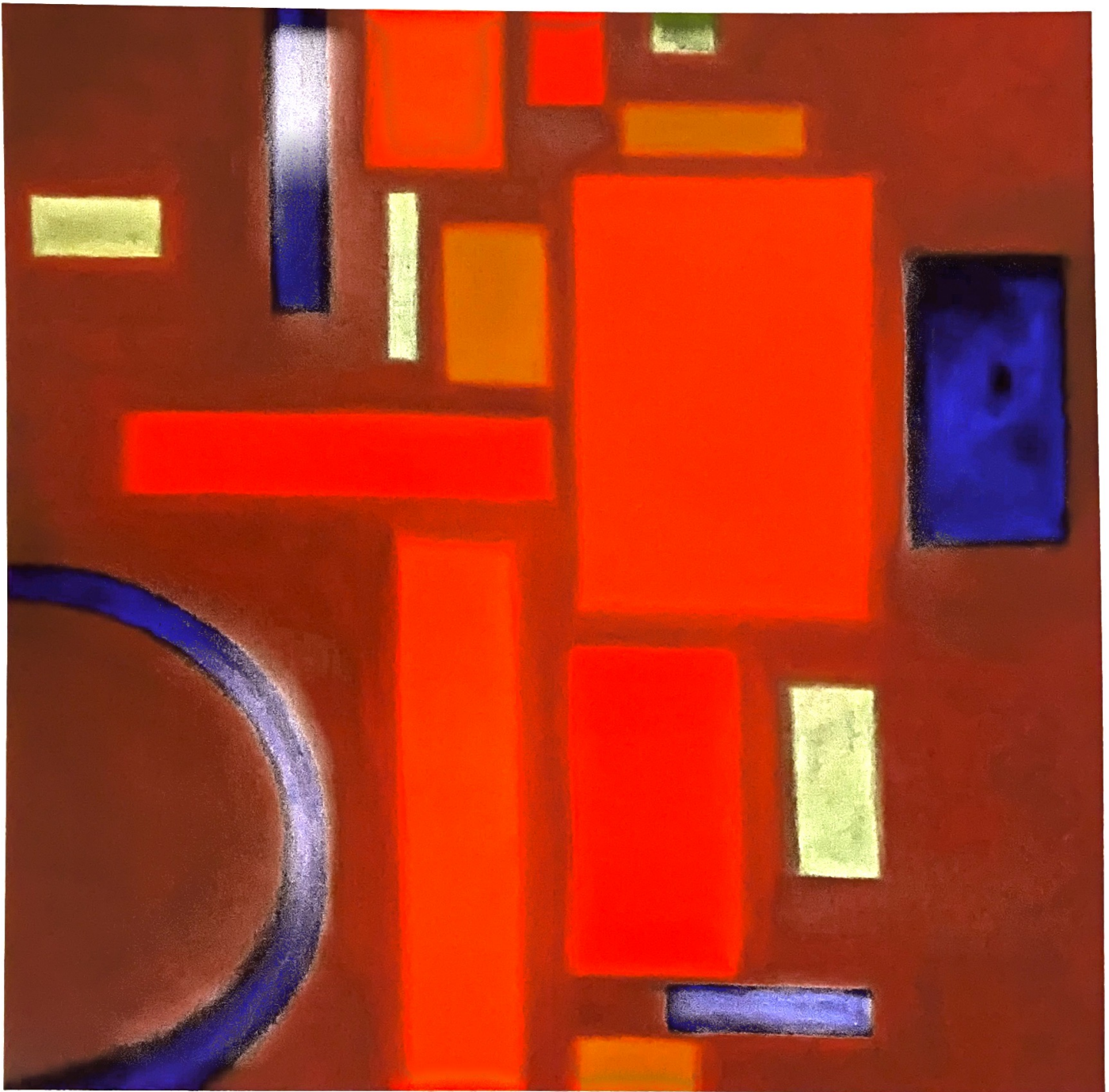

2020 • ročník 16

REVUE

ČESKÉ LÉKAŘSKÉ AKADEMIE
CZECH MEDICAL ACADEMY REVIEW

Když prof. MUDr. Milan Šamánek, DrSc., promoval v roce 1955 na Fakultě dětského lékařství (FDL) UK, mně bylo 5 let a bydleli jsme v Jevanech. Když se stal docentem dětského lékařství, byl jsem v prvním ročníku na medicíně. Naše cesty se tak zkrížily až po listopadu 1989, kdy jsme se potkali v budově Ministerstva zdravotnictví ČR jako členové Vědecké rady. Nejprve mne zaujal Milanův laskavý, mužný a přitom krásný obličej s okouzujícíma šedomodrýma očima, alespoň tak je mám ve své paměti.

Setkání s Milanem patří k těm, jaká všichni někdy v životě zažijeme a dají se označit jako vznik přátelství na první dobrou. Potkáte se s někým, s kým o sobě skoro nic vzájemně nevíte, a najednou začnete mít pocit, že se znáte sto let, že jste si blízcí a že si máte o čem povídat. Tak to bylo s Milanem a přesto, že jsme se nevidali příliš často, nikdy se to už nezměnilo. Relativní vzdálenost našich oborů také umožňovala pociťovat oboustranný respekt k tomu, co dělá ten druhý, aniž by byl kontaminován jakoukoli kompeticí o cokoliv.

Milan patřil k těm velikánům medicíny, kteří dokázali posunout hranice poznání riskantním krokem. V jeho případě to byla katetrizace novorozence, což byl ve své době nevídaný a svým způsobem husarský kousek. Vybudoval kardiocentrum v Motole i jeho slávu a zůstal tak nesmrtelným. Měl jsem tu čest i radost nahlížet Milanovu

osobnost z jiné než pouze odborné stránky. Jednou jsme si po jakési schůzi chtěli popovídat, a tak jsme zcela impulzivně zašli k němu domů do bytu v pražské Myslíkově ulici, a on, jak už to tak muži, kteří právě jsou doma sami, dělají, otevřel rybičky. Jenže to nebyly jen tak nějaké rybičky, to byly neuvěřitelně chutné herinky v jakémsi sladkokyselém nálevu, pro mě do té doby neznámých vůní. Musel to být velký zážitek, protože jsem na něj nikdy nezapomněl. Pamatuji si, že tehdy také pustil z velmi kvalitních repro soustav klasickou hudbu a nastala chvíle sdílení, jaké může člověk mít jenom s opravdovým kamarádem. To „sdílení“ bylo podtónem všech našich dalších setkání, ať již to bylo opakovaně na kongresech, jež pořádal v Poděbradech, kam mě zval přednášet, nebo v Mikulově, té „opeře ve vinici“. Milan byl také vítaným přednášečem na konferencích České lékařské akademie v Karlových Varech a později v Mariánských Lázních, kde jsme spolu s několika spřízněnými dušemi vypili nejednu sklenku, vyslechli Milanova nadšená enologická poučení a smáli se v gejzíru anekdot vždy až hluboko do noci. Mohl bych napsat, že naše přátelství trvalo třicet let, to jest až do Milanovy smrti, ale nebyla by to pravda. Naše přátelství trvá navěky, protože Milan je tu stále s námi.

Prof. MUDr. Cyril Höschl, DrSc., FRCPsych, FCMA

prof. MUDr. Jaromír Švestka, DrSc., FCMA

Dne 2. srpna 2019 nás ve věku nedožitých 82 let opustil nestor české a slovenské neuropsychofarmakologie, prominentní psychiatr a profesor Masarykovy univerzity (MU) v Brně, člen České lékařské akademie a člen redakční rady časopisu *Psychiatrie*, prof. MUDr. Jaromír Švestka, DrSc., FCMA.

Prof. Švestka patřil k našim nejvzdělanějším a nejpreciznějším klinickým psychofarmakologům, který se zapsal do indexů, duší a paměti několika generací psychiatrů jako badatel, mentor, učitel, nesmlouvaný kritik, recenzent a mezinárodně uznávaný expert. Jeho někdejší rubrika v časopise *Psychiatrie* věnovaná novým farmakům patřila k jedinečným vzdělávacím počínům, jejichž mimořádnost se navzdory jazykové izolaci dostala i do povědomí mezinárodní psychofarmakologické komunity.

Prof. Švestka se narodil v Brně, kde také v roce 1955 maturoval a v roce 1961 absolvoval s červeným diplomem Lékařskou fakultu MU. Následně nastoupil do Psychiatrické léčebny v Jihlavě, kde pracoval až do roku 1965 na psychiatrickém a na interním oddělení. V prosinci 1965 vyhrál konkurz na Psychiatrickou kliniku Fakultní nemocnice v Brně-Bohunicích, kde působil až do svého odchodu do důchodu. Atestaci I. stupně z vnitřního lékařství složil v roce 1964 a z psychiatrie v roce 1965. Atestaci II. stupně z psychiatrie pak složil v roce 1971. V roce 1986 obdržel na Fakultě všeobecného lékařství v Praze titul doktora věd. Docentem se habilitoval na Masarykově univerzitě v Brně v roce 1983, profesorem pro obor psychiatrie byl jmenován v roce 1987. V letech 1987–1993 zastával funkci přednosty Psychiatrické kliniky Lékařské fakulty MU v Brně. Mezi jeho zásluhy patří např. založení Krizového centra a Jednotky intenzivní psychiatrické péče v Brně. Jeho mimořádné dílo v oblasti psychofarmakologie mu přineslo mj. v roce 1996 Vondráčkovu cenu, opakovaně (1997, 1999, 2003) Hanzlíčkovu cenu a v roce 2002 Kuffnerovu cenu.

V letech 1973–1993 byl členem výboru Psychiatrické společnosti České lékařské společnosti J. E. Purkyně. Byl zakládajícím členem (1994) a po mnoho let členem výboru a také předsedou České neuropsychofarmakologické společnosti. Od založení časopisu *Psychiatrie* byl aktivním členem jeho redakční rady.

Prof. Švestka se profesně od počátků své kariéry věnoval psychofarmakologii. Patřil k průkopníkům lithioprofylaxe

u nás a jeho kandidátská práce, kterou obhájil v roce 1976, byla na téma *Prediktory lithioprofylaxe*. Publikoval přes 400 odborných prací. Z jeho významných monografií a knih jmenujme alespoň titul *Akutní psychiatrie* (Švestka et al. 1993), *Psychofarmaka v klinické praxi* (1995), *SSRI – léky první volby* (1998), učebnice *Psychiatrie* (Höschl, Libiger, Švestka eds. 2002; 2. vyd. 2004), originální studie jako dvojité slepé srovnání risperidonu a haloperidolu (1990), kontrolované srovnání terguridu a perfenazinu u schizofrenních nemocných (1996), studium antidepresivních účinků olanzapinu (2000), srovnání olanzapinu a risperidonu u prvních epizod schizofrenie (2003) a kritické přehledy, rozborů či studie. Některé texty prof. Švestky daleko předběhly dobu a získaly významně na aktuálnosti dlouho poté, co byly předloženy jako disertační práce anebo publikovány. Například jeho doktorská disertační práce na téma *Depotní antipsychotika v léčbě schizofrenie se nyní s novou naléhavostí vrací na pořad dne*.

Odborná bilance prof. Švestky a jeho zásluhy o obor psychiatrie a zejména klinické psychofarmakologie byly oceněny též zvolením členem České lékařské akademie (FCMA, 2004).

Jaromír Švestka byl nadšený cestovatel, který byl vždy skvěle připraven, vybaven itinerářem, průvodcem, znalostmi podnebí, historie, ekonomiky, místních zvyklostí a mimořádnou dávkou houževnaté odolnosti, s jakou dokázal snášet cestovní útrapy. Byl skvělým společníkem, statečným chodcem a nadšeným fotografem. Bylo-li třeba, bez mrknutí oka vydržel žízeň, horko, sucho, chlad, vlhko, zimu, déšť.

Ve světle všeho výše uvedeného nám, Jaromírovým soupeřům, kolegům a přátelům připadá jeho odchod z tohoto světa absurdní, předčasný, nespravedlivý a svým způsobem nepochopitelný. Bylo nám samozřejmostí, že Jaromír tady s námi bude až do konce našich dnů jako neustálý mentor, rádce a kamarád. Bohužel tomu tak není, přesunul se do jiného modu a plní všechny tyto role nadále už jen v našich srdcích a vzpomínkách. Není však pochyb o tom, že je bude plnit ještě po několik dalších generací českých, moravských a slovenských psychiatrů.

Prof. MUDr. Cyril Höschl, DrSc., FCMA